

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Шологон Лілія Іванівна

**«Національно-культурний рух українців
Галичини (1848 – 1914 рр.): джерела та історіографія»
методичні вказівки зі спецкурсу для студентів третього
курсу Інституту історії, політології
і міжнародних відносин
спеціальності «Історія»**

Івано-Франківськ, 2013

УДК 371.214.114
ББК 74.580.263.1

Методичні вказівки із спецкурсу кафедри історіографії і джерелознавства “Національно-культурний рух українців Галичини (1848 – 1849 рр.): джерела та історіографія” для студентів третього курсу Інституту історії, політології і міжнародних відносин підготувала кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії і джерелознавства Шологон Лілія Іванівна.

Рецензенти:

доктор історичних наук, професор

Савчук Борис Петрович

провідний фахівець науково-освітнього центру українського козацтва імені полковника Семена Височана Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Інституту історії України НАН України

кандидат історичних наук, доцент

Марущенко Олександр Володимирович

завідувач кафедри історіографії і джерелознавства

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Рекомендовано до друку

Вченою радою Інституту історії, політології і

міжнародних відносин

Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника

(протокол № 8 від 27 березня 2013 р.)

© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Навчальна програма курсу.....	6
Тематичний план.....	17
Тематика семінарських занять	19
Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи....	36
Програмові вимоги до заліку.....	41

Вступ

Історичне минуле західних українських земель було важливим чинником, що великою мірою зумовлював характер і особливості українського націотворення в Галичині, на Буковині й Закарпатті.

У 1772 р. внаслідок першого поділу Польщі Галичина була приєднана до Австрії, яка 1774 р. окупувала й Буковину. Під владою Австрійської (від 1868 р. – Австро-Угорської) імперії західноукраїнські землі залишалися до її розпаду в листопаді 1918 р.

Австрійський період в історії українського народу на західних землях був часом відносної соціально-політичної стабільності, інтеграції краю в загальноєвропейські модернізацій та культурні процеси.

Політико-правове становище українців під владою Австрії визначалось австрійським Державним основним законом від 21 грудня 1867 р. Параграф 19 цього закону гарантував рівність усіх народів у державі та їхнє непорушне право на збереження і розвиток своєї національності і мови. Констатовалося визнання державою рівноправності всіх мов, уживаних в освіті, управлінні та суспільному житті кожного коронного краю. Система освіти була зорганізована так, щоб кожен народ міг здобувати її рідною мовою без будь якого примусу до вивчення інших крайових мов. Параграф 14 декларував цілковиту свободу віри та сумління, а також незалежність реалізації громадянських і політичних прав від релігійної належності. Австрійські громадяни, згідно з чинним законодавством, могли звертатися до державних органів будь-кою з крайових мов, створювати національні за характером об'єднання, у тому числі й політичні, видавати рідною книжки, пресу, тощо, виступати в австрійському парламенті, крайових сеймах, органах місцевого самоврядування. Це контрастувало зі становищем українців, які перебували під владою Російської імперії.

Насправді становище різних національних груп в Габсбурзькій монархії було далеко не однаковим. Поряд із конституцією важливу роль відігравала низка інших законів, насамперед виборчі ординації, які визначали механізм формування представницьких органів усіх рівнів (громадських і повітових рад,

крайових сеймів, загально австрійського парламенту). Шляхом значного обмеження виборчого права забезпечувалася повна перевага в цих органах представників найзаможніших соціальних верств, а фактично панівних національностей, зокрема в Галичині – поляків, на Буковині – румунів і німців.

Важливою умовою об'єктивного дослідження історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. є систематизація та ґрунтовий аналіз джерел та історіографії, що дозволить зробити ряд нових висновків національне відродження українців краю.

Саме тому, кафедра історіографії і джерелознавства пропонує студентам вивчення спеціального курсу „Національно-культурний рух українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.: джерела та історіографія”.

Тема 1. Національний рух українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Етносоціальний розвиток західноукраїнських земель у складі Австро-Угорщини. Приєднання Галичини до Австрії 1772 р. Українці Галичини під час революційних подій 1848 – 1849 рр. Основний закон держави від 21 грудня 1867 р. та політико-правове становище українців Австро-Угорщини. Статистичні відомості про становище української початкової школи, гімназійних закладів освіти, використання української мови в органах державної влади та в повсякденному житті, вихід у світ україномовних періодичних видань. Соціальний статус українців краю. Представництво українців в австрійському парламенті та крайових сеймах. Відстоювань політичних та національних прав. Найважливіші здобутки у розвитку економіки на західноукраїнських у другій половині XIX – на початку XX ст.

Поняття „національно відродження”. Витоки українського національного відродження 1848 – 1914 рр. Діяльність „Руської трііці”. Створення Головної руської ради. Видання першого українського часопису „Зоря галицька”. Організація аматорського театрального колективу в Коломиї. Затвердження української національної символіки. Конституційні реформи 1860 – 1870- х рр. в Австро-Угорщині. Русофіли та народовці. Запровадження фонетичного правопису у навчальних закладах Галичини. Створення товариств „Просвіта” (1868 р.), НТШ (1873 р.), „Руського товариства педагогічного” (1881 р.). Відкриття українських гімназій, кафедри історії у Львівському університеті, яку очолив М.Грушевський. Реформа виборчого законодавства. Українсько-польський компроміс 1914 р.

Тема 2. Неопубліковані документи офіційного характеру в архівних установах України як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Документи про національно-культурний рух українців Галичини у Центральному державному історичному архіві України у м. Львові. Фонд 146 „Галицьке намісництво”, 178 „Крайова шкільна рада”, 180 „Головна руська

рада”, документи про діяльність русофільських та народовських товариств краю: „Галицько-руської матиці”, „Товариства імені Качковського”, „Просвіти”, НТШ, „Українського педагогічного товариства”, театрального товариства „Українська бесіда”. Фонди редакцій часописів „Діло”, „Літературно-науковий вісник”, „Руслан” тощо.

Матеріали про українське національне відродження XIX – поч. XX ст. у фондах Відділу рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В.Стефаніка НАН України та Відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. Частина архіву товариства „Руська бесіда” із збірки „Бібліотеки НТШ у Львові”, колекції документів студентських товариств „Дружній лихвар”, „Академічна громада”, редакцій ілюстрованого журналу для дітей і молоді „Дзвінок”, „Літературно-наукового вісника” та інших.

Джерела до вивчення національно-культурного руху українців у Державному архіві Львівської області. Фонди 350 „Дирекція поліції у м. Львові”, 298 „Товариство прихильників української літератури, науки і штуки”, документи про роботу українських студентських об’єднань: „Академічне братство”, „Академічна громада”, „Ватра”, товариства студентів політехніки „Основа”.

Документи про події національно-культурного життя українців Галичини другої половини XIX – поч. XX ст. у фондах державних архівів Івано-Франківської та Тернопільської областей. Фонди 7 „Станіславський магістрат”, 594 „Коломийський римо-католицький деканат”, 504 „Станіславська греко-католицька консисторія”, 304 „Станіславська державна гімназія з українською мовою викладання у м. Станіславі, колекції документів інших навчальних закладів. Фонди римо-католицьких і греко-католицьких парафіяльних управлінь Бережанського, Чортківського і Тернопільського округів Галицького намісництва.

Джерела до вивчення національно-культурних та етносоціальних процесів на Прикарпатті у другій половині XIX – початку XX ст.

Загальна характеристика фондів та колекцій документів з проблеми

вивчення. Метричні книги, документи римо-католицького деканату, матеріали Станіславської греко-католицької консисторії, фонди українських громадських організацій і товариств, шкільних інспекторатів, чотирьох повітових шкільних рад, навчальних закладів (дев'ятьох учительських семінарій, 26 гімназій, 2 ліцеїв, 53 народних шкіл) тощо.

Документи, що відображають етносоціальні та національно-культурні процеси на Прикарпатті у фондах органів адміністративного управління краю. Фонди 7 "Магістрат м. Станіслава", повітові шкільні ради (Ф. 273. Борогодчанська повітова шкільна рада; Ф. 270. Станіславська повітова шкільна рада), 278. Державна екзаменаційна комісія з атестації вчителів початкових шкіл у м. Станіслав, 636 Колекція інформаційних матеріалів для населення. Документи і матеріали фондів органів місцевого самоврядування. Документація гмінних управ.

Документи і матеріали про діяльність релігійних організацій на Прикарпатті у ХІХ – на початку ХХ століття у фондах ДАІФО. Фонд 594 „Коломийський римо-католицький деканат. м. Коломия”, 504 „Станіславська греко-католицька консисторія. м. Станіслав”.

Відображення етносоціальних та національно-культурних процесів у фондах архіву, що розкривають діяльність громадських об'єднань. Фонди 378 „Філія товариства „Просвіта” у м. Станіслав”, 592 „Коломийський повітовий союз гуртків „Українського педагогічного товариства „Рідна школа” у місті Коломия”.

Матеріали про роботу навчальних закладів Прикарпаття другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Фонди 304 „Станіславська державна гімназія з українською мовою викладання у м. Станіславі (1905 – 1930 рр.)”, 286 „Станіславська приватна жіноча українська шестикласна школа сс. Василіянок (1909 – 1938 рр.)”, 499 „Публічна школа І ступеня з українською мовою викладання у с Чукалівка Станіславського повіту (1907 – 1939 рр.)”, 318 „Публічна школа І ступеня з українською мовою викладання у с. Будилів Снятинського повіту Станіславського воєводства (1874 – 1939 рр.)”, 634 „Управа публічної вселюдної 5-класної школи в Ключеві Великім

Печеніжинського повіту (1875 – 1939 рр.)”.

Тема 3. Джерела особового походження з історії національно-культурного руху українців Галичини (1848 – 1914 рр.) в архівних та бібліотечних установах України

Особові фонди визначних діячів українського національно-культурного руху другої половини XIX – початку XX ст. у ЦДІА України у м. Львові та у ЦДІА України у м. Києві. Колекції документів А.Шептицького, В.Старосольського, К.Студинського, В.Охримовича, Ю.Романчука, О.Маковея, М.Павлика тощо. Фонд 1235 „Грушевські – історики, філологи” у ЦДІА України у м. Києві.

Документи про національно-культурні процеси в Галичині у Відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки НАН України ім. В.Стефаника. Документи родини Барвінських, Заклинських, М.Шашкевича, Я.Головацького, І.Вагилевича, В.Ільницького, І.Левицького, М.Павлика, О.Маковея.

Матеріали Відділу рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України про національно-культурний рух в Галичині у 1848 – 1914 рр. Документи, що знаходяться у збірках І.Франка, М.Павлика, Я.Головацького, О.Огоновського, І.Белея, Василя Лукича, Уляни Кравченко, С.Крушельницької та інших.

Тема 4. Загальнодержавні та крайові закони як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Загальнодержавні закони, що забезпечували народам Австро-Угорщини право на розвиток національної мови та культури. Стаття 19 Основного закону держави від 21 грудня 1867 р., „Закон о урядовім язичі автономічних властей королівства Галичини і Володимирії”, закон про об’єднання та збори від 15 листопада 1867 р.

Закон про загальнообов’язкову початкову в Австро-Угорщині від 14

травня 1869 р. Загальнообов'язкова початкова освіта для всіх дітей віком від 6 до 14 років. Фінансування народних шкіл, вимоги до шкільних приміщень, кваліфікація педагогів, умови їхньої праці.

Законодавство про середню освіту в державі. „Організаційний нарис гімназій і реальних шкіл Австрії” від 15 вересня 1849 р., „Статут організаційний для чоловічих і жіночих учительських семінарій” від 1871 – 1874 та 1909 рр. Закон від 12 червня 1907 р. про функціонування в Галичині лише утравістичних (двомовних) семінарій.

Крайові шкільні закони в Галичині другої половини XIX – початку XX ст. Законодавчі акти „Про заснування, утримування і відвідування державних початкових шкіл Галичини”, „Про правовий статус учителів початкових шкіл” від 2 травня 1873 р. Заробітна платня вчителя початкової школи. Зміна законодавства щодо оплати праці вчителів. Підвищення платні та інших соціальних виплат педагогам Галичини у 1914 р.

Закони про керівництво освітою в Галичині. Крайова шкільна рада, повітові та місцеві шкільні ради, їхній склад та повноваження.

Тема 5. Загальнодержавна та крайова статистика як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Загальнодержавні переписи населення про чисельність краю. Державні переписи населення 1846, 1857, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910 рр. Методика обчислення національного складу населення Австро-Угорщини. Публікація результатів переписів у періодичному виданні „Австрійська статистика”. Статистичні відомості про етнічний склад населення Східної Галичини, кількість україномовних освітніх установ, періодичних видань, українців, що навчалися у вищих, середніх та початкових навчальних закладах тощо.

Крайові статистичні матеріали про освітній та національно-культурний рух українців Галичини. Довідникові церковні єпархіяльні видання – шематизми. Шематизми Галицького намісництва, де публікували відомості про

діяльність органів державної влади коронного краю, навчальних закладів, окремих товариств та інших установ.

Щорічні видання Галицького Крайового статистичного бюро, Крайової шкільної ради про стан освіти в краї.

Тема 6. Програми політичних партій і статuti громадських організацій як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Програми політичних партій як джерело з історії національно-культурного руху українців краю наприкінці XIX – початку XX ст.: Русько-української радикальної партії, Української соціал-демократичної партії, Української національно-демократичної партії, Християнсько-суспільного союзу, Руської народної партії.

Статuti громадських організацій другої половини XIX – початку XX ст. як джерело з історії національно-культурного руху впродовж зазначеного часового проміжку. Система реєстрації громадських об'єднань, на основі затверджених органами державної влади статутів. Статuti НТШ, „Українського педагогічного товариства”, „Взаємної помочі українських учителів”, „Учительської громади”, „Просвіти” та інших як джерело до вивчення організаційних засад їхньої діяльності.

Тема 7. Звіти про діяльність громадських організацій та навчальних закладів як джерело до вивчення національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Звіти про діяльність громадських організацій „Галицько-руської матиці”, Товариства імені Качковського, „Просвіти”, НТШ, педагогічних товариств та інших як джерело до вивчення національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX Листування видатних вчених, письменників та громадсько-політичних діячів як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Інформація про динаміку зростання чисельності членів товариства, проведення заходів просвітнього характеру, видавничу діяльність.

Звіти навчальних закладів та інтернатів як джерело до вивчення національно-культурного руху українців зазначеного часового проміжку. Інформаційні матеріали українських державних і приватних гімназій, учительських семінарій. Відомості про кількість учнів, що навчалися в них впродовж різних років, директорів, педагогів, обладнання навчальних кабінетів, бібліотеку, проведення позакласних заходів тощо.

Тема 8. Особові джерела про історію національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Автобіографії відомих громадських та культурних діячів другої половини XIX – початку XX ст.: М.Устияновича, В.Шашкевича, М.Грушевського, І.Франка, В.Стефаника, Марка Черемшини, О.Маковея, Н.Кобринської, М.Драгоманова, Г.Хоткевича, П.Грабовського, М.Кропивницького, А.Вахнянина, Д.Січинського.

Спогади як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини (1848 – 1914 рр.). Мемуари видатних громадсько-політичних та культурних діячів: О.Барвінського, А.Вахнянина, Є.Олесницького, М.Драгоманова, І.Франка. Згадки українських педагогів про освітній рух українців Галичини зазначеного часового проміжку. Спогади про видатних письменників: І.Франка, Лесю Українку, М.Коцюбинського, Ю.Федьковича, В.Стефаника, Марка Черемшину, Н.Кобринську тощо. Згадки про мистецьке життя українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Епістолярна спадщина як джерело до вивчення національно-культурного руху українців краю другої половини XIX – початку XX ст. Листи Я.Головацького, Д.Зубрицького до своїх сучасників. Листи Остапа Терлецького до Леоніда Заклинського та Мелітона Бучинського до вивчення історії українських гімназійних громад у 60-х рр. XIX ст.

Епістолярна спадщина М.Грушевського як джерело до вивчення діяльності НТШ. Листування М.Драгоманова з провідними громадськими діячами та літераторами Галичини.

Листи І.Франка, Лесі Українки, Н.Кобринської, М.Павлика, В.Стефаніка, Марка Черемшини як джерело до вивчення українського літературного руху.

Епістолярна спадщина відомих етнографів кінця XIX – початку XX ст.: Ф.Вовка, В.Гнатюка, М.Зубрицького, З.Кузелі, М. Дикарева, В.Шухевича та інших.

Тема 9. Періодичні видання другої половини XIX – початку XX ст. як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини

Наукові видання як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини впродовж 1848 – 1914 рр. Видання „Галицько-руської матиці”: „Галицькій историческій сборникъ”, „Науковий сборникъ”, „Литературный сборникъ”, „Научно-литературный сборникъ”.

Літературно-наукові двотижневики народовського спрямування: „Зоря”, „Житє і слово”, „Літературно-науковий вісник”, „Записки Наукового товариства імені Шевченка”, „Матеріали до культурної історії Галицької Русі XVIII і XIX віку”, „Збірника історично-філософичної секції”, „Українсько-руський архів”, „Збірник філологічної секції”, „Українсько-руська бібліотека”, „Жерел до історії України-Руси”, „Пам'ятки українсько-руської мови і літератури”, „Етнографічний збірник”, „Матеріали до українсько-руської етнології”.

Періодичні видання українських громадських об'єднань Галичини як джерело з історії національно-культурного руху українців краю другої половини другої половини XIX – початку XX ст. Видання товариства „Просвіта”, педагогічних організацій краю, русофільських товариств, періодика для українського жіноцтва, що виходила у світ завдяки громадським організаціям краю; преса українських студентських та парамілітарних товариств Галичини.

Українські громадсько-політичні видання як джерело з історії національно-культурного руху українців краю зазначеного часового проміжку: „Зоря галицька”, „Пчола”, „Вечорниці”, „Мета”, „Нива”, „Русалка”, „Слово”, „Галичанин” „Русское слово” „Правда”, „Батьківщина”, „Народ”, „Громадський голос”, „Хлібороб”, „Будучність”, „Свобода”, „Народна часопись”, „Діло”.

Тема 10. „Весна народів” 1848 р. в Галичині в українській історіографії

Відображення в історичних працях суспільно-політичних процесів у Галичині за доби „Весни народів”. М.Лозинський, М.Голубець, І.Лисяк-Рудницький, І.Химка, В.Сарбей, Я.Грицак, Я.Дашкевич, О.Турій.

Висвітлення в українській історіографії національно-культурних та соціально-економічних зрушень у Галичині 1848 – 1849 рр. М.Грушевський, І.Райківський, О.Сухий.

Українська історіографія про роль і місце „Весни народів” 1848 р. у Галичині в українському національному відродженні ХІХ ст. М.Грушевський, І.Франко, С.Макарчук, О.Аркуша, М.Мудрий, І.Райківський, Л.Заник.

Тема 11. Діяльність громадських організацій в другій половині ХІХ – початку ХХ ст. в українській історіографії

Відображення в історичних працях діяльності товариства „Просвіта” в Галичині. К.Левицький, І.Белей, І.Зуляк, А.Алексієвець, А.Грицан, Г.Сварник.

Висвітлення в українській історіографії праці українських педагогічних організацій краю. І.Ющинин, К.Малицька, Л.Ясінчук, О.Терлецький, Б.Савчук, Г.Білавич, О.Рега, Л.Шологон.

Сучасні українські історики про діяльність студентських товариств Галичини. Р.Коновалюк, О.Дем’янюк, І.Андрухів, І.Гурак.

Тема 12. Національно-культурні процеси в Галичині в другій половині ХІХ – початку ХХ ст.: історіографія

Відображення в наукових працях найважливіших тенденцій розвитку національно-культурного руху українців Галичини. М.Лозинський, В.Гнатюк, М.Грушевський, К.Левицький, П.Магочій, І.Химка, А.Капеллер, В.Сарбей, М.Кугутяк, І.Райківський, В.Бурдуланюк, Л.Шологон.

Літературний рух українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. в українській історіографії. І.Франко, В.Стефаник, Н.Кобринська, Леся

Українка, М.Павлик, М.Драгоманов про найважливіші тенденції в розвитку української літератури в краї другої половини XIX – початку XX ст.

Дослідники про українську науку, театральне, музичне та образотворче мистецтво в Галичині впродовж зазначеного часового проміжку. М.Грушевський, В.Гнатюк, З.Зайцева, В.Бурдуланюк, Г.Бурдуланюк, М.Черепанін.

Тема 13. Освітні процеси в Східній Галичині другої половини XIX – початку XX ст. : історіографія

Наукові праці про основні тенденції становлення вищої освіти в Галичині. Українські дослідники про розвиток класичних та реальних гімназій, учительських семінарій, фахових шкіл. Народна (початкова) школа в Галичині у другій половині XIX – початку XX ст. в історіографії. І.Франко, М.Грушевський, К.Малицька, І.Юцишин, О.Терлецький, Д.Пенішкевич, Б.Ступарик, В.Стинська, Л.Шологон.

Тема 14. Наукові та публіцистичні праці М.Грушевського про українське національне відродження другої половини XIX – початку XX ст.

Наукові праці М.Грушевського як джерело до вивчення українського наукового руху кінця XIX – початку XX ст. „Історія України-Руси”, „Звичайна схема „руської” історії й справа раціонального укладу історії східного слов’янства”, „Очерк истории украинского народа”, „Про старі часи в Україні”, „Ілюстрована історія України”, „Львівське наукове товариство імені Шевченка і його внески у вивчення південної Русі”.

Публіцистичні праці М.Грушевського про боротьбу за відкриття українського університету у Львові: „Як мене спроваджено до Львова”, „Меморіал Товариства до міністерства просвіти в справі утворення самостійного українського університету у Львові”, „В університетській справі” та інші.

М.Грушевський про національно-культурний рух українців Галичини кінця XIX – початку XX ст. в працях „Українсько-руське літературне відродження в

історичнім розвої українсько-руського народу”, „Друга руська артистична вистава у Львові” тощо.

Тема 15. Наукові та публіцистичні праці І.Франка про українське національне відродження другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Наукові праці І.Франка про революційні події в Галичині 1848 – 1849 рр. : „Панщина та її скасування 1848 р. в Галичині”, „Півстоліття. Нарис історії Австрії від р. 1840 до 1890”, „Матеріали і уваги до історії австро-руського відродження 1772 – 1848 р.”. Інші історичні розвідки І.Франка: „Русько-український театр (Історичні обриси)”, „Руський театр в Галичині”, „З історії Брестського собору 1596 р.”.

Публіцистичний та науковий доробок І.Франка про український літературний рух та боротьбу за використання фонетичного правопису: „Етимологія і фонетика в южноруській літературі”, „Азбучна війна в Галичині 1859 р. Нові матеріали”, „Література, її завдання і найважливіші ціхи”, „Українська альманахова література”, „Поет зради” тощо.

І.Франко про національно-культурний рух українців Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст. в працях „Професор Омелян Огоновський”, „Кілька слів о тім, як упорядкувати наші людові видавництва”, „Молода Україна”, „Лисенкове свято в Австрії”.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва теми	Кількість годин, відведених на		
	лекції	семінарські заняття	самостійну роботу
Тема 1. Національний рух українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.	4		4
Тема 2. Неопубліковані документи офіційного характеру в архівних установах України як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.	4	4	4
Тема 3. Джерела особового походження з історії національно-культурного руху українців Галичини (1848 – 1914 рр.) в архівних та бібліотечних установах України	4		4
Тема 4. Загальнодержавні та крайові закони як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.	4		4
Тема 5. Загальнодержавна та крайова статистика як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.	2		4
Тема 6. Програми політичних партій і статuti громадських організацій як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.	4		4
Тема 7. Звіти про діяльність громадських організацій та навчальних закладів як джерело до вивчення національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.	4		4

Тема 8. Листування видатних вчених, письменників та громадсько-політичних діячів як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.	4		4
Тема 9. Періодичні видання другої половини ХІХ – початку ХХ ст. як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини	4		4
Тема 10. „Весна народів” 1848 р. в Галичині в українській історіографії		2	4
Тема 11. Діяльність громадських організацій в другій половині ХІХ – початку ХХ ст. в українській історіографії		2	4
Тема 12. Національно-культурні процеси в Галичині в другій половині ХІХ – початку ХХ ст.: історіографія		2	4
Тема 13. Освітні процеси в Східній Галичині другої половини ХІХ – початку ХХ ст. : історіографія		2	4
Тема 14. Наукові та публіцистичні праці М.Грушевського про українське національне відродження другої половини ХІХ – початку ХХ ст.		2	4
Тема 15. Наукові та публіцистичні праці І.Франка про українське національне відродження другої половини ХІХ – початку ХХ ст.		2	4
Разом за VI семестр	34	16	60

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття №1 – 2.

ТЕМА: ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ І ЕТНОПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПРИКАРПАТТІ У ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ У ФОНДАХ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ІВАНО-РАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Основні поняття: архів, архівний путівник, фонд, опис документів, справа, одиниця зберігання

4 год.

Перше заняття

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика фондів та колекцій документів з проблеми вивчення.
2. Документи, що відображають етносоціальні та національно-культурні процеси на Прикарпатті у фондах органів адміністративного управління краю.
3. Документи і матеріали фондів органів місцевого самоврядування.

Реферат

1. Державний архів Івано-Франківської області: історична довідка

Друге заняття

Основні поняття: Станіславська греко-католицька консисторія, товариство, гімназія, учительська семінарія, народна школа

Питання для обговорення

1. Документи і матеріали про діяльність релігійних організацій на Прикарпатті у ХІХ – початку ХХ століття у фондах ДАІФО.
2. Відображення етносоціальних та національно-культурних процесів у фондах архіву, що розкривають діяльність громадських об'єднань.

3. Матеріали про роботу навчальних закладів Прикарпаття другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Література для опрацювання

Науково-довідкові видання

Архівні установи України: Довідник / Автори-укладачі О.І. Алтухова, С.Іросов, Л.С. Анохіна та ін.; ред. кол. О.С. Онищенко, Р.Я. Пиріг, Л.А. Дубровіна та ін.; упоряд. Г.В. Боряк, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна та ін.; Державний комітет архівів України, Міністерство культури і мистецтв України; Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського НАН України. – К., 2000. – С. 79–81.

Державний архів Івано-Франківської області. Путівник. – Т. 1.: Фонди періоду до 1939 року. – Київ, 2008. – 464 с.

Монографії та статті

Соловка Л. Документи Станіславської греко-католицької консисторії 1788-1944 рр.: [Огляд ф. 504 Держархіву Івано-Франківської обл.] // Студії з арх. справи та документознавства. – 2001. – Т. 7. – С. 88–89.

Тимків Т.М. З досвіду створення фонду колекції перших архівістів області // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наукові доповіді Всеукраїнської конференції (Київ, 19 – 20 листопада 1996). – К., 1997. – Ч. 1. – С. 244–246.

Шологон Л. Джерела з історії національно-культурного життя українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. у фондах Державного архіву Івано-Франківської області // Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2007. – Вип. ХІІ – ХІІІ. – С. 107–113.

ТЕМА: “ВЕСНА НАРОДІВ” 1848 РОКУ В ГАЛИЧИНІ В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРИОГРАФІЇ

Основні поняття: монографія, стаття, Головна руська рада, Галицько-руська матиця, русофіли

Питання для обговорення

1. Відображення в історичних працях суспільно-політичних процесів у Галичині за доби “Весни народів”.
2. Висвітлення в українській історіографії національно-культурних та соціально-економічних зрушень у Галичині у 1848 – 1849 рр.
3. Українська історіографія про роль і місце “Весни народів” 1848 р. у Галичині в українському національному відродженні XIX ст.

Реферати

1. “Весна народів” у працях українських істориків Галичини другої половини XIX – 30-х років XX століття.
2. “Весна народів” в оцінці істориків українського зарубіжжя.

Література для опрацювання

Заник Л. Актуальні проблеми української історіографії національно-культурного руху за доби “Весни народів” 1848 року в Галичині // Мандрівець. – 2006. – № 6. – С.41–46.

Заник Л. Галицька “Весна народів” 1848 року в контексті історіографії українського відродження XIX ст. // Схід. – 2006. – № 5. – С. 61–66.

Заник Л., Савчук Б. Проблема москвофільської орієнтації за доби галицької “Весни народів” 1848 року в українській історіографії // Схід. – 2007. – № 1. – С.49–53.

Заник Л.Д. Українська історіографія : “Весни народів” 1848 р. в Галичині: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського. – К., 2007. – 20 с.; [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/ard/2007/07_zldvng.zip.

Кондратюк К., Мандзяк В. Українське національне відродження XIX – початку XX століть у сучасній вітчизняній історіографії // Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: Кол. монографія за ред. Л. Зашкільняка. – Львів: Львівський національний ун-тет ім. І.Франка, 2004. – С. 154–157.

Магочий П. Українське національне відродження. Нова аналітична структура // Український історичний журнал. – 1991. – № 3. – С. 97–107.

Райківський І. Українське національне відродження кінця XVIII – початку XX ст. в європейському контексті: витоки, зміст, періодизація // Галичина: науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – 1999. – Ч. 3. – С. 4–22.

ТЕМА: ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОБ'ЄДНАНЬ В ГАЛИЧИНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ІСТОРИОГРАФІЯ

Основні поняття: товариство, громадська організація, статuti товариств, звіти про діяльність товариств, „Просвіта”, педагогічні товариства, молодіжні товариства

Питання для обговорення

1. Українські історики про “Просвіту” як наймасовішу національну установу галицьких українців.
2. Висвітлення в українській історіографії праці українських педагогічних організацій краю.
3. Сучасні українські історики про діяльність студентських товариств Галичини.

Реферат

1. Громадські організації Галичини кінця ХІХ – початку ХХ століття в оцінці їх керівників та сучасників.

Література для опрацювання

Алексієвець М., Савенко В. Роль наукового товариства ім. Т. Шевченка в українському національному відродженні (друга пол. ХІХ ст. – поч. ХХ ст.). – Тернопіль, 1999. – 188 с.

Белей І. Двадцять и п'ять лет исторіи Товариства “Просвіта“. – Львів, 1894. – 68 с.

Білавич Г., Савчук Б. Товариство “Рідна школа” (1881– 1939 рр.). – Івано-Франківськ: Лілея–НВ, 1999. – 203 с.

Винник Н.М. Вплив громадських організацій Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст. на суспільно-політичне життя краю в українській історичній думці // Інтелігенція і влада: громадсько-політичний науковий збірник. – Вип. 9. – Серія: історія. – Одеса:

Астропринт, 2007. – С. 280–291.

Винник Н.М. Українські громадські організації в суспільно-політичному житті Галичини кінця XIX – початку XX століть: історіографія проблеми // Мандрівець. – 2007. – № 4. – С. 19–24.

Грицан А. “Просвіта” у боротьбі за збереження історичної пам'яті українського народу на Прикарпатті // Наукові записки Ін-тут народознавства НАН України. – 1999. – Вип. 4. – С. 25–31.

Гурак І. “Молода Україна”: студентство в суспільно-політичному житті Галичини (60-ті рр. XIX – початок XX ст.). – Івано-Франківськ: видавництво ПП Третяк І.Я., 2007. – 280 с.

Каппелер А. Національний рух українців у Росії та Галичині: спроба порівняння // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 104–119.

Ковалюк Р. Український студентський рух на західних землях XIX – XX ст.: Автореф. дис. док. іст. наук: 07.00.01. – Львів, 2003. – 31 с.

Ковалюк Р. Український студентський рух на західних землях XIX – XX ст. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. – 420 с.

Кондратюк К. Українська історіографія XIX — початку XX століття: основні напрями і концепції. – Львів, 2002. – С 57–64.

Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. – Львів: накладом власним, 1926. – 431 с.

Малюта О.В. “Просвіта” у формуванні державницького потенціалу українського народу (друга половина XIX — перша чверть XX ст.). Автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.01. – Історія України. – К., 2005. – 20 с.

Нарис історії “Просвіти” / Р. Іваничук, Т. Комаринець, І. Мельник, А.Середяк. – Львів – Краків – Париж: Просвіта, 1993. – 232 с.

Пашук В. Виникнення польських просвітніх товариств у Галичині (60-ті роки XIX століття // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 9. Ювілейний зб. на пошану Феодосія Стебля / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2001. – С. 150–159.

Пашук В. “Закон про товариства” від 15 листопада 1867 р. і його вплив на

розвиток українського національного руху в Галичині // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Випуск 9: Ювілейний збірник на пошану Феодосія Стебля / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2001. – С. 370–377.

Перський С. (С. Шах). Популярна історія Товариства “Просвіта” у Львові. – Львів: Просвіта, 1932. – 268 с.

Савчук Б. Просвітницька і соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині. – Івано-Франківськ: Плай, 1999. – 136 с.

Чоповський В. Будителі національного духу. (Діяльність культурно-просвітніх товариств “Просвіта” та “Рідна школа” на західноукраїнських землях (друга пол. ХІХ ст. – 20-30 рр. ХХ ст.). – Львів, 1993. – 64 с.

Шологон Л. Громадсько-політична діяльність українських педагогічних організацій Галичини та Буковини кінця ХІХ – початку ХХ ст. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2002. – Вип. VI. – С. 50–60.

ТЕМА: НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ПРОЦЕСИ В ГАЛИЧИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ІСТОРІОГРАФІЯ

Основні поняття: національний рух, національно-культурний рух, НТШ, товариство „Руська бесіда”

Питання для обговорення

1. Відображення в наукових працях найважливіших тенденцій розвитку національно-культурного руху українців Галичини.
2. Літературний рух українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. в українській історіографії.
3. Дослідники про українську науку, театральне, музичне та образотворче мистецтво в Галичині впродовж зазначеного часового проміжку.

Реферат

1. Сучасні українські дослідники про музичне мистецтво Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Література для опрацювання

Бурдуланюк В., Бурдуланюк Г. Гнат Хоткевич і Галичина // Галичина: науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2005. – № 17. – С. 132–136.

Бурдуланюк В. Музеї Наукового товариства імені Шевченка // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Вип. 15. – 2009. – С. 3–10.

Бурдуланюк В. Видавнича діяльність Наукового товариства імені Шевченка (кінець ХІХ – перша третина ХХ ст.) // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Вип. 20. – 2009. – С. 25–33.

Бурдуланюк Г. Українське монументальне мистецтво Прикарпаття другої половини ХІХ – початку ХХ ст. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. –

Вип. 14. – 2008. – С. 23–26.

Гнатюк В. Національне відродження Австро-Угорських українців (1772 – 1880 рр.). – Відень: Союз визволення України, 1916. – 65 с.

Каппелер А. Національний рух українців у Росії та Галичині: спроба порівняння // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 104–119.

Кондратюк К. Українська історіографія XIX – початку XX століття: основні напрями і концепції. – Львів, 2002. – С. 57–64.

Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст.– 1939 р.). – Івано-Франківськ, 1993. – 200 с.

Лозинський М. Українство і москвофільство серед українсько-руського народу в Галичині. – Львів: Накладом В.Бачинського, 1909. – 96 с.

Магочій П. Українське національне відродження. Нова аналітична структура // Український історичний журнал. – 1991. – № 3. – С. 97–107.

Нариси з історії українського національного руху / Відп. ред. В. Сарбей. – К., 1994. – 189 с.

Райківський І. Українське національне відродження кін. XVIII – поч. XX ст. // Галичина. – 2000. – № 4. – С. 9–15.

Сарбей В. Етапи формування української національної свідомості (кінець XVIII – початок XX) // Укр. істор. журнал. – 1993. – № 7–8. – С. 3–16.

Химка І. Український національний рух у Галичині в світлі нових теоретичних праць про націоналізм і національні рухи // II-й Міжнародний конгрес українців (Львів, 22 – 28 серпня 1993 р.). Доповіді і повідомлення. – Історія. – Ч. 1. – Львів, 1994. – С. 215–20.

ТЕМА: ОСВІТНІ ПРОЦЕСИ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ІСТОРИОГРАФІЯ

Основні поняття: народна школа, класична гімназія, реальна гімназія, учительська семінарія

Питання для обговорення

1. Наукові праці про основні тенденції становлення вищої освіти в Галичині.
2. Українські дослідники про розвиток класичних та реальних гімназій, учительських семінарій, фахових шкіл.
3. Народна (початкова) школа в Галичині у другій половині ХІХ – початку ХХ ст. в історіографії.

Реферат

1. Сучасні українські дослідники про видатних педагогів Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Література для опрацювання

Барна М.М. Розвиток педагогічної освіти в Східній Галичині (1867– 1939 рр.): Автореф, дис. канд. пед. наук: 13.00.04. – К., 1996. – 25 с.

Кошелева Н. Польська педагогічна періодика як джерело вивчення історії українського шкільництва у Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Наукові зошити історичного факультету. – Львів, 2000. – Вип. 3 – С. 93–96.

Кошелева Н. Українські періодичні видання як джерело вивчення історії шкільництва в Східній Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Наукові зошити історичного факультету. – Львів, 1999. – Вип. 2. – С. 85– 90.

Курляк І. Народне шкільництво у Галичині (другої половини ХІХ – початку ХХ ст.) // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 144–151.

Курляк І. Українська гімназійна освіта у Галичині (1886 – 1918 рр.). – Львів,

1997. – 221 с.

Малицька К. Наші дівчата в наших школах // Звіт шкіл Руського Товариства Педагогічного за рік шкільний 1909/10. – Львів: Руське товариство педагогічне, 1910. – С. 3–10.

Пенішкевич Д. Управління окремими ланками освіти на Буковині (кінець XVIII – початок XX ст.) // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – 2001. – № 1. – С. 208–210.

Семчишин М. Тисяча років української культури: історичний огляд культурного процесу. – Київ: Фенікс, 1993. – 550 с.

Стинська В. Система шкільництва в Галичині (кінець XIX – початок XX ст.). – Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. – 180 с.

Ступарик Б.М. Шкільництво на Галичині 1772-1939. – Івано-Франківськ.: Лілея, 1994. – 140 с.

Ступарик Б. З історії розвитку гімназії освіти // Український освітній журнал. – 1994. – № 1. – С. 55–67.

Ступарик Б., Калинчук Л. Вчитель-громадянин Григорій Врецьона. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. – 70 с.

Ступарик Б., Ковальчук В. Життя, віддане національній ідеї. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. – 52 с.

Ступарик Б., Михайлишин Р. Педагогічна концепція Івана Ющишина. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. – 87с.

Ступарик Б., Моцюк В. Ідея національної школи та національного виховання в педагогічній думці Галичини. – Коломия: Вік, 1995. – 147 с.

Ступарик Б. Національна школа: витоки, становлення. – Івано-Франківськ: Плай, 1992. – 129 с.

Ступарик Б. Підготовка учителів в Галичині у XIX ст. // Вісник Тернопільського експериментального інституту педагогічної освіти. – № 1. – Тернопіль, 1995. – С. 44–45.

Ткачик О. Підготовка інтелектуальної еліти в гімназіях Галичини // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 75–77.

Терлецький О. Історія “Учительської Громади” (1908 – 1933) //

Двадцятьпятьліття товариства “Учительська громада” – Львів: Учительська Громада, 1935. – С. 5–48.

Шологон Л. Стан української початкової та середньої освіти в Галичині (друга половина XIX – початок XX ст.) // Галичина: науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2005. – № 10. – С. 87–92.

Ющишин І. Проект на зміну державного шкільного закону з дня 14 мая 1869 року. – Львів: Пед.-Наук. Комісія при “Взаємні Помочі галицьких і буков. учит. і учительок”, 1913. – 56 с.

Ясінчук Л. 50 літ “Рідної школи” 1881 – 1939. – Львів: Накладом Товариства “Рідна школа”, 1931. – 267 с.

ТЕМА: НАУКОВІ ТА ПУБЛІЦИСТИЧНІ ПРАЦІ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ПРО УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Основні поняття: наукові праці, публіцистичні праці, науковий рух, національно-культурний рух

Питання для обговорення

1. Наукові праці М.Грушевського як джерело до вивчення українського наукового руху кінця ХІХ – початку ХХ ст.
2. Публіцистичні праці М.Грушевського про боротьбу за відкриття українського університету у Львові.
3. М.Грушевський про національно-культурний рух українців Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Реферат

1. Праця Михайла Грушевського в НТШ: історіографія проблеми

Література для опрацювання

Бурдуланюк В. Зв'язки галицьких і наддніпрянських істориків у кінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Галичина: всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – 2006 / 2007. – № 12 – 13. – С. 60–68.

Грушевський М. Львівське наукове товариство імені Шевченка і його внески у вивчення південної Русі // Грушевський М.С. Твори: у 50 т. / Редкол. П.Сохань, Я.Дашкевич, І.Гирич та ін.; Голов. ред. П.Сохань. – Львів, Світ, 2005. – Т. 7: Серія „Історичні студії і розвідки (1900 – 1906)”. – С. 515–519.

Грушевський М. Як мене спроваджено до Львова // Грушевський М. Зібрання творів у 50 т. – Т. 1. – С. 117–122.

Грушевський М. Листи з-над Полтави: Лист третій // Грушевський М. Зібрання

творів у 50 т. – Т. 1. – С. 160–187.

Грушевський М. Про видання джерел до історії українсько-руської. Записка до філологічного відділу Наукового товариства ім. Шевченка // Грушевський М.С. Твори: у 50 т. – Т. 5. – С. 29–31.

Грушевський М. Меморіал Товариства до міністерства просвіти в справі утворення самостійного українського університету у Львові // Грушевський М.С. Твори: у 50 т. – Т. 3. – С. 217–219.

Грушевський М. В університетській справі // Грушевський М.С. Твори: у 50 т. – Т. 3. – С. 80–83.

Пріцак О. Історіософія Михайла Грушевського // Грушевський М.С. Історія України-Руси: в 11 т., 12 кн. / Редкол.: П.С. Сохань (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 1991. – Т. 1. – 1991. – С. LIV–LVI.

Сохань П. Творча спадщина М.Грушевського і сучасність // М.Грушевський. Зібрання творів у 50 т. – Т. 1. – С. 10–15.

Шологон Л. Наукові праці кінця XIX – початку XX ст. як джерело до вивчення національно-культурного життя українців Галичини зазначеного часового проміжку // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: історія. – Вінниця, 2011. – Вип. 18. – С. 338–344.

Шологон Л. Публіцистичні праці як джерело до вивчення освітнього життя українців Східної Галичини другої половини XIX – початку XX ст. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2009. – Вип. 3. – С. 288–293.

ТЕМА: НАУКОВІ ТА ПУБЛІЦИСТИЧНІ ПРАЦІ ІВАНА ФРАНКА ПРО УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Основні поняття: етимологічний правопис, фонетичний правопис

Питання для обговорення

1. Наукові праці І.Франка про революційні події в Галичині 1848 – 1849 рр.
2. Публіцистичний та науковий доробок І.Франка про український літературний рух та боротьбу за використання фонетичного правопису.
3. І.Франко про національно-культурний рух українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Реферат

1. Історичні розвідки І.Франка

Література для опрацювання

Франко І. Панщина та її скасування 1848 р. в Галичині // Франко І. Зібрання творів у 50 т. – Т. 47. Історичні праці (1898 – 1913). – С. 7–122.

Франко І. Півстоліття. Нарис історії Австрії від р. 1840 до 1890 // Франко І. Зібрання творів у 50 т. – Т. 46. – С. 18–34.

Франко І. Матеріали і уваги до історії австро-руського відродження 1772 – 1848 р. // Франко І. Зібрання творів у 50 т. – Т. 29. – С. 403–410.

Франко І. Причини до історії 1848 р. // Франко І. Зібрання творів у 50 т. – Т. 47. – С. 150–162.

Франко І. Русько-український театр (Історичні обриси) // Франко І. Зібрання творів у 50 т. – Т. 29. – С. 293–337.

Франко І. Руський театр в Галичині // Франко І. Зібрання творів у 50 т. – Т. 26. – С. 357–373.

Франко І. З історії Брестського собору 1596 р. // Франко І. Зібрання творів у 50 т. – Т. 46.– С. 193–220.

Франко І. Наші народні школи і їх потреби // Франко І. Зібрання творів у 50 томах. – Т. 46. – Кн. 2. – С. 108–115.

Франко І. Середні школи в Галичині в рр. 1875 – 1883 // Франко І. Зібрання творів у 50 томах. – Т. 46. – Кн. 1. – С. 420–434.

Франко І. Що коштують наші школи // Франко І. Зібрання творів у 50 томах. – Т. 44. – Кн. 1. – С. 145 – 150.

Франко І. Поляки і русини // Зібрання творів у 50-ти томах. – Т. 46. – Кн. 2. – Київ: Наукова думка, 1986. – С. 317–330.

Франко І. Конечність реформи учення руської літератури по наших середніх школах // Зібрання творів у 50-ти томах. – Т. 26. – С. 320 – 331. Франко І. Професор Омелян Огоновський // І.Франко. Зібрання творів у 50 т. – Т. 43. – С. 358–381.

Франко І. Кілька слів о тім, як упорядкувати наші людські видавництва // Зібрання творів у 50-ти томах. – Т. 45. – С. 187–203.

Франко І. Література, її завдання і найважливіші ціхи // Зібрання творів у 50-ти томах. – Т. 26.– С. 5 – 14.

Франко І. Українська альманахова література // Зібрання творів у 50-ти томах. – Т. 27. – С. 95–108.

Франко І. Поет зради // Мозаїка із творів, що не ввійшли до Зібрання творів у 50-ти томах / Упорядники З. Т. Франко, М. Г. Василенко. – Львів: Каменяр, 2001. – С. 201 – 213.

Франко І. Лисенкове свято в Австрії // ЛНВ. – 1904. – Т. 25. – С. 47– 52.

Шологон Л. Наукові праці кінця ХІХ – початку ХХ ст. як джерело до вивчення національно-культурного життя українців Галичини зазначеного часового проміжку // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: історія. – Вінниця, 2011. – Вип. 18. – С. 338–344.

Шологон Л. Публіцистичні праці як джерело до вивчення освітнього життя українців Східної Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ

ім. В.Гнатюка, 2009. – Вип. 3. – С. 288–293.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

8. Самостійна робота. Опрацювати і законспектувати рекомендовану літературу

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Шологон Л. Джерела з історії національно-культурного життя українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. у фондах Державного архіву Івано-Франківської області // Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2007. – Вип. ХІІ – ХІІІ. – С. 107–113.	2
2.	Заник Л., Савчук Б. Проблема москвофільської орієнтації за доби галицької “Весни народів” 1848 року в українській історіографії // Схід. – 2007. – № 1. – С.49–53.	2
3.	Каппелер А. Національний рух українців у Росії та Галичині: спроба порівняння // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 104–119	2
4.	Пашук В. “Закон про товариства” від 15 листопада 1867 р. і його вплив на розвиток українського національного руху в Галичині // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Випуск 9: Ювілейний збірник на пошану Феодосія Стебля / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2001. – С. 370–377.	2
5.	Кошелева Н. Польська педагогічна періодика як джерело вивчення історії українського шкільництва у Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Наукові зошити історичного факультету. – Львів, 2000. – Вип. 3 – С. 93–96.	2
6.	Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. – Львів: 1926. – 431 с.	2
7.	Кондратюк К., Мандзяк В. Українське національне відродження ХІХ – початку ХХ століть у сучасній вітчизняній історіографії // Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми: Кол. монографія за ред. Л. Зашкільняка. – Львів: Львівський національний ун-тет ім. І.Франка, 2004. – С. 154–157.	2
8.	Мацежинський В. Л. Розвиток преси у Галичині в другій половині ХІХ - на початку ХХ ст. // Галичина. – 2004. – № 10. – С. 93-102.	2
9.	Шологон Л.І. Наукові праці кінця ХІХ – початку ХХ ст. як джерело до вивчення національно-культурного життя українців Галичини зазначеного часового проміжку // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: історія. – Вінниця, 2011. – Вип. 18. – С. 338–344.	2
10.	Шологон Л. Автобіографії науковців та письменників Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст. як джерела до вивчення національно-культурного життя українців краю // Українознавчі студії. – 2009. – № 10. – С. 314 – 324.	2
	Разом	20

Підготувати реферати на теми:

1. Державний архів Івано-Франківської області: історична довідка.
2. Матеріали про роботу навчальних закладів Прикарпаття другої половини XIX – початку XX ст. у фондах ДАІФО.
3. Документи і матеріали фондів органів місцевого самоврядування у ДАІФО.
4. Програмні документи політичних партій Східної Галичини: види та основні публікації.
5. Сучасні українські історики про ґенезу партійно-політичного руху в Східній Галичині.
6. Історіографія українського студентського руху в Галичині кінця XIX – початку XX століття
7. “Весна народів” у працях українських істориків Галичини другої половини XIX – 30-х років XX століття.
8. “Весна народів” в оцінці істориків українського зарубіжжя.
9. Періодична преса як історичне джерело.
10. Періодичні видання Галичини XIX – початку XX століття: поняття, класифікація, загальна характеристика.
11. Відображення у пресі проблем міжетнічних відносин у краї.
12. Відображення у пресі проблем міжетнічних відносин у краї.

При написанні рефератів необхідно використати основну та додаткову літературу до курсу, навчально-методичні посібники зазначені на нижче. Також можна самостійно здійснювати пошук літератури за допомогою друкованих та електронних каталогів бібліотек, використовувати електронні ресурси. Обсяг реферату – не менше 7 сторінок (А 4).
Обов’язковою є

титульна сторінка на якій зазначається назва навчального закладу; тема реферату; прізвище та ім’я студента, який виконав роботу; прізвище та ініціали, наукова ступінь та вчене звання викладача, що перевірить реферат, місто і рік написання;

план реферату, затверджений викладачем;

виклад основних його положень

та висновки до реферату.

Список використаних джерел та літератури, що оформляється згідно діючих на сьогоднішній день правил бібліографічного опису. Див. Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 3. – С. 9 – 13.

Навчально-методичні посібники

1. Архівні установи України: Довідник / Автори-укладачі О.І. Алтухова, С.І. Андросов, Л.С. Анохіна та ін.; ред. кол. О.С. Онищенко, Р.Я. Пиріг, Л.А. Дубровіна та ін.; упоряд. Г.В. Боряк, С.Г. Даневич, Л.А. Дубровіна та ін.; Державний комітет архівів України, Міністерство культури і мистецтв України; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України. – К., 2000. – 610 с.
2. Державний архів Івано-Франківської області: путівник. – Івано-Франківськ – Київ, 2008. – Ч. 1. – 521 с.
3. Львівський обласний державний архів: Путівник. – Львів: Каменяр, 1995. – 146 с.
4. Путівник по державному архіву Тернопільської області. – Львів, 2001. – 329 с.
5. Сварник Г., Сварник І. Центральний державний історичний архів України у Львові. Буклет. – Львів, 1995. – 12 с.
6. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Путівник / [упоряд.: О.Гневищева, У.Єдлінська, У.Кришталович та ін.; Центральний державний історичний архів України, м. Львів, Державний архів у м. Перемишлі.] 2-е вид. – Львів – Перемишль, 2003. – 492 с.
7. Історія українських політичних партій: Хрестоматія-посібник. Кінець XIX ст. – 1917 р. – Ч. 1 / Упор. Б.І. Корольов, І.С. Михальський. – К.: В-во Європейського університету, 2003. – 561 с.

Рекомендована література

Базова

1. Нариси з історії українського національного руху / Керівник авторського колективу В. Сарбей– К., 1994. – 189 с.
2. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.). – Івано- Франківськ, 1993. – 200 с.
3. Кондратюк К. Українська історіографія XIX – початку XX століття: основні напрями і концепції. – Львів, 2002. – С 57–64.
4. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. – Львів: Світ, 1999. – 352 с.
5. Шологон Л. Джерела з історії національно-культурного життя українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст. у фондах Державного архіву Івано-Франківської області // Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2007. – Вип. XII – XIII. – С. 107–113.
6. Шологон Л. Джерела про національно-культурне життя українців Галичини другої

половини XIX – початку XX ст. в особових фондах Центрального історичного архіву України у м. Львов // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2009. – Вип. XV. – С. 72–79.

7. Шологон Л. Програми політичних партій як джерело з історії українського національно-культурного руху (кінець XIX – початок XX ст.) // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. 18. – Івано-Франківськ, 2011. – С. 100–111.

8. Шологон Л. Звіти про діяльність громадських організацій Галичини як джерело з історії національно-культурного руху українців краю другої половини XIX – початку XX ст. // Наука. Релігія. Суспільство. – 2010. – № 4. – С. 37–45.

9. Шологон Л. Автобіографії науковців та письменників Галичини кінця XIX – початку XX ст. як джерела до вивчення національно-культурного життя українців краю // Українознавчі студії. – 2009. – № 10. – С. 314–324.

Допоміжна

1. Соловка Л. Документи Станіславської греко-католицької консисторії 1788-1944 рр.: [Огляд ф. 504 Держархіву Івано-Франківської обл.] // Студії з арх. справи та документознавства. – 2001. – Т. 7. – С. 88–89.

2. Заник Л. Актуальні проблеми української історіографії національно-культурного руху за доби “Весни народів” 1848 року в Галичині // Мандрівець. – 2006. – № 6. – С.41–46.

3. Заник Л. Галицька “Весна народів” 1848 року в контексті історіографії українського відродження XIX ст. // Схід. – 2006. – № 5. – С. 61–66.

4. Кондратюк К., Мандзяк В. Українське національне відродження XIX – початку XX століть у сучасній вітчизняній історіографії // Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: Кол. монографія за ред. Л.Зашкільняка. – Львів: Львівський національний ун-тет ім. І.Франка, 2004. – С. 154–157.

5. Винник Н. Вплив громадських організацій Галичини кінця XIX – початку XX ст. на суспільно-політичне життя краю в українській історичній думці // Інтелігенція і влада: громадсько-політичний науковий збірник. – Вип. 9. – Серія: історія. – Одеса: Астропринт, 2007. – С. 280–291.

6. Стинська В. Система шкільництва в Галичині (кінець XIX – початок XX ст.). – Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. – 180 с.

7. Грушевський М. Українсько-руське літературне відродження в історичнім розвої українсько-руського народу // Грушевський М. Твори: у 50 т. – Т.1. – С. 111–116.

8. Грушевський М. Меморіал Товариства до міністерства просвіти в справі утворення самостійного українського університету у Львові // Грушевський М.С. Твори: у 50 т. – Т. 3. – 2005. – С. 217–219.

9. Франко І. Наші народні школи і їх потреби // І.Франко Зібрання творів у 50 томах. – Т. 46. – Кн. 2. – Київ: Наукова думка, 1986. – С. 108–115.
10. Франко І. Поляки і русини // І.Франко Зібрання творів у 50-ти томах. – Т. 46. – Кн. 2. – Київ: Наукова думка, 1986. – С. 317–330.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ

1. Етносоціальний розвиток західноукраїнських земель у складі Австро-Угорщини.
2. Українське національне відродження 1848 – 1914 рр.
3. Документи про національно-культурний рух українців Галичини у 1848 – 1914 рр. в Центральному державному історичному архіві України у м. Львові.
4. Матеріали про українське національне відродження XIX – поч. XX ст. у фондах Відділу рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В.Стефаника НАН України та Відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України.
5. Джерела до вивчення національно-культурного руху українців у 1848 – 1914 рр. в Державному архіві Львівської області.
6. Документи про події національно-культурного життя українців Галичини другої половини XIX – поч. XX ст. у фондах державних архівів Івано-Франківської та Тернопільської областей.
7. Особові фонди визначних діячів українського національно-культурного руху другої половини XIX – початку XX ст. у ЦДІА України у м. Львові та у ЦДІА України у м. Києві.
8. Документи про національно-культурні процеси в Галичині 1848 – 1914 рр. у фондах Відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки НАН України ім. В.Стефаника.
9. Матеріали Відділу рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України про національно-культурний рух в Галичині у 1848 – 1914 рр.
10. Джерела особового походження про національно-культурні процеси в Галичині 1848 – 1914 рр. у бібліотечних установах України.
11. Загальнодержавні закони, що забезпечували народам Австро-Угорщини право на розвиток національної мови та культури.
12. Закон про загальнообов'язкову початкову в Австро-Угорщині від 14 травня 1869 р.
13. Законодавство про середню освіту в Австро-Угорщині другої половини XIX – початку XX ст.

14. Крайові шкільні закони в Галичині другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
15. Закони про керівництво освітою в Галичині у другій половині ХІХ – початку ХХ ст.
16. Загальнодержавні переписи населення про чисельність краю в Галичині другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
17. Крайові статистичні матеріали про освітній та національно-культурний рух українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
18. Програми політичних партій як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.
19. Статути громадських організацій другої половини ХІХ – початку ХХ ст. як джерело з історії національно-культурного руху українців Галичини.
20. Звіти про діяльність громадських організацій як джерело до вивчення національно-культурного руху українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
21. Звіти навчальних закладів та інтернатів як джерело до вивчення національно-культурного руху українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
22. Загальна характеристика фондів та колекцій документів у ДАІФО з історії національно-культурного руху в Галичині у 1848 – 1914 рр.
23. Документи, що відображають етносоціальні та національно-культурні процеси на Прикарпатті в 1848 – 1914 рр. у фондах органів адміністративного управління краю.
24. Документи і матеріали органів місцевого самоврядування, що розкривають події національно-культурного руху на Прикарпатті у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття у фондах ДАІФО.
25. Документи і матеріали про діяльність релігійних організацій на Прикарпатті у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття у фондах ДАІФО.
26. Документи ДАІФО про діяльність громадських об'єднань на Прикарпатті у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття.
27. Матеріали про роботу навчальних закладів Прикарпаття другої половини ХІХ – початку ХХ ст. у фондах ДАІФО.
28. Відображення в історичних працях суспільно-політичних процесів у Галичині за доби “Весни народів”.

29. Висвітлення в українській історіографії національно-культурних та соціально-економічних зрушень у Галичині у 1848 – 1849 рр.
30. Українська історіографія про роль і місце “Весни народів” 1848 р. у Галичині в українському національному відродженні ХІХ ст.
31. Українські історики про “Просвіту” як наймасовішу національну установу галицьких українців.
32. Висвітлення в українській історіографії праці українських педагогічних організацій краю у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття.
33. Сучасні українські історики про діяльність студентських товариств Галичини у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття.
34. Відображення в наукових працях найважливіших тенденцій розвитку національно-культурного руху українців Галичини у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття.
35. Літературний рух українців Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. в українській історіографії.
36. Дослідники про українську науку, театральне, музичне та образотворче мистецтво в Галичині впродовж 1848 – 1914 рр.
37. Наукові праці про основні тенденції становлення вищої освіти в Галичині у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття.
38. Українські дослідники про розвиток класичних та реальних гімназій, учительських семінарій, фахових шкіл у 1848 – 1914 рр.
39. Народна (початкова) школа в Галичині у другій половині ХІХ – початку ХХ ст. в історіографії.
40. Наукові праці М.Грушевського як джерело до вивчення українського наукового руху кінця ХІХ – початку ХХ ст.
41. Публіцистичні праці М.Грушевського про боротьбу за відкриття українського університету у Львові.
42. М.Грушевський про національно-культурний рух українців Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст.
43. Наукові праці І.Франка про революційні події в Галичині 1848 – 1849 рр.
44. Публіцистичний та науковий доробок І.Франка про український літературний рух

та боротьбу за використання фонетичного правопису.

45. І.Франко про національно-культурний рух українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		максимальна кількість балів
Змістовий модуль №1		
Контрольна робота № 1		25
Контрольна робота № 2		25
Змістовий модуль № 2		
Реферат		25
Підсумкова за поточний контроль		25
Разом		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичні вказівки

Шологон Лілія Іванівна

**«Національно-культурний рух українців Галичини
(1848 – 1914 рр.): джерела та історіографія»
методичні вказівки із спецкурсу для студентів
третього курсу Інституту історії, політології
і міжнародних відносин спеціальності «Історія»**

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2013

**УДК 371.214.114
ББК 74.580.263.1**